

Undersøgelse af censorordningen for frie grundskoler

Undervisnings-
ministeriet

Februar 2019

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	INDLEDNING	2
2.	ORGANISERING AF DE KOMMUNALE CENSORRINGE	3
3.	DE FRIE GRUNDSKOLERS ORGANISERING AF DEN MUNDTLIGE CENSUR	5
4.	APPENDIKS	8
4.1	Metode	8
4.2	Oversigt over kommunale censorringe	9
4.3	Tabeller	12

1. INDLEDNING

Den 7. november 2017 indgik regeringen, S, DF, RV og SF en aftale om styrket tilsyn med de frie grundskoler. Et af punkterne i aftalen er en undersøgelse af censorordningen på de frie grundskoler.

I denne rapport præsenteres resultaterne af undersøgelsen af de frie grundskolers organisering af censur ved de mundtlige prøver i sommeren 2018. Undersøgelsen er gennemført af Epinion for Undervisningsministeriet i perioden juni-august 2018.

De frie grundskoler står selv for udpegning af censorer ved mundtlige prøver. Følgende fremgår af prøvebekendtgørelsen: *"Censorerne må ikke være ansat på den skole, hvor de skal virke som censorer. Når skolens leder fordeler censorarbejdet, skal det tilstræbes, at der ikke forekommer gentagen og gensidig censur indenfor en samlet periode på to år."* (Bekendtgørelse om folkeskolens prøver, § 47).

I praksis løses dette ved, at de fleste prøveafholdende skoler deltager i en censorring, hvori de samarbejdende skoler "bytter" censorer. Censorringen kan være forankret i en kommune med deltagelse af både folkeskoler og frie grundskoler. En censorring kan også alene bestå af folkeskoler eller alene af frie grundskoler. Der er ikke krav til, at prøveafholdende skoler skal deltage i en censorring.

Der findes ikke et centralt overblik over, hvordan de prøveafholdende grundskoler organiserer sig ift. censur. Formålet med undersøgelsen er derfor at afdække det generelle billede af alle prøveafholdende skolers organisering af censuren ved de mundtlige prøver og særligt at afdække, hvordan de frie grundskoler organiserer censuren, herunder om de frie grundskoler deltager i kommunale censorringe, i censorringe med andre frie grundskoler eller ikke deltager i en censorring.

I undersøgelsen undersøges følgende spørgsmål:

- I. Hvordan er de kommunale censorordninger organiseret?
 - Hvor mange skoler deltager i de kommunale censorringe, herunder hvor mange frie grundskoler?
- II. Hvordan organiserer de frie grundskoler, som ikke er med i kommunale censorringe, den mundtlige censur?
 - Hvor mange frie grundskoler deltager i egne censorordninger, og hvordan er disse censorordninger organiseret?
 - Hvorfor deltager nogle frie grundskoler ikke i censorringe?
 - Hvordan organiserer frie grundskoler sig, hvis de ikke deltager i censorringe?

Undersøgelsen bygger på to surveys:

- **Kommunesurvey:** Formålet er at kortlægge de kommunale censorringe, deres organisering samt de frie grundskolers deltagelse i disse. Kommunesurveyen er gennemført blandt skolechefer. På baggrund af kommunesurveyen identificeres de frie grundskoler, som ikke deltager i en kommunal censorring.

- **Skolesurvey:** Formålet er at kortlægge de frie grundskolers deltagelse i ikke-kommunale censorringe og organisering af censorarbejdet uden om de kommunale censorringe. De frie grundskoler, der ifølge kommunesurvey enten ikke deltager i en kommunal censorring eller kun deltager i nogle fag, er inviteret til at deltage i skolesurveyen.

De to følgende kapitler beskriver organiseringen af de kommunale censorringe og de frie grundskolers organisering af den mundtlige censur. I kapitel 4 fremgår metoden og oversigtstabeller.

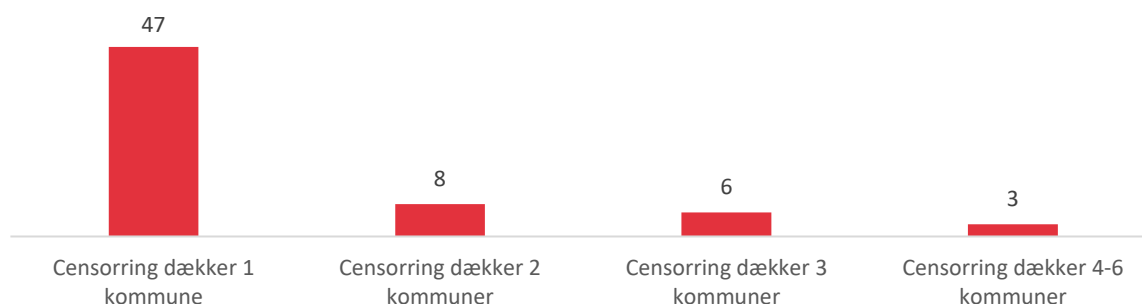
2. ORGANISERING AF DE KOMMUNALE CENSORRINGE

I dette kapitel beskrives organiseringen af de kommunale censorringe. Opsummerende viser kortlægningen:

- Der identificeres 64 kommunale censorringe, som dækker 96 kommuner. 47 censorringe dækker en kommune og 17 censorringe dækker to eller flere kommuner.
- Halvdelen af kommunerne organiserer deres egen censorring. Den anden halvdel af kommunerne deltager i en censorring med to eller flere kommuner, disse samarbejder forekommer hyppigst i Region Hovedstaden og Region Midtjylland.
- Der er oftest 11-20 prøveafholdende skoler i en kommunal censorring
- 79 % af de frie grundskoler deltager i en kommunal censorring. Det dækker over en stor regional variation, hvor 100 % af de frie grundskoler i Region Nordjylland deltager i en kommunal censorring, mens det er 56 % i Region Hovedstaden.

Undersøgelsen afdækker 64 censorringe, som dækker 96 kommuner. Størstedelen af landets censorringe består af skoler fra én kommune. Det er tilfældet for 47 ud af de 64 censorringe (73 %). De resterende 17 censorringe (27 %) er tværkommunale og dækker således skoler fra to eller flere kommuner.

Figur 1. Antal censorringe fordelt på antallet af samarbejdende kommuner

Kilde: Kommunesurvey. n=64 kommunale censorringe. **Note:** Spørgsmålsformulering: "Her er en liste over landets kommuner. Vælg de kommuner, hvori der ligger skoler, der var med i jeres censorring(e) ved de mundtlige 9. klasses-prøver 2018 (Dette gælder både folkeskoler, privat-/friskoler, efterskoler m.m.)"

I Region Nordjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark dækker de kommunale censorringe typisk én kommune, og der indgår ikke flere end to kommuner i de tværkommunale censorringe. I

Region Midtjylland og Region Hovedstaden er der censorringe med op til 6 samarbejdende kommuner. I Region Hovedstaden dækker 55 % af censorringene to kommuner eller flere.

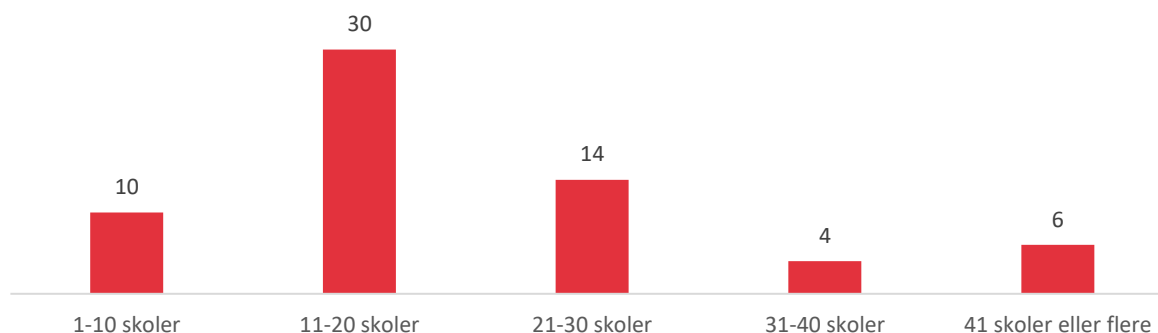
Tabel 1. Regional fordeling af de kommunale censorringe.

Region	Antal censorringe	Andel censorringe som dækker én kommune	Andel censorringe som dækker to eller flere kommuner
Region Hovedstaden	11	45 % (5)	55 % (6)
Region Midtjylland	11	64 % (7)	36 % (4)
Region Nordjylland	9	78 % (7)	22 % (2)
Region Sjælland	14	79 % (11)	21 % (3)
Region Syddanmark	19	89 % (11)	11 % (2)
Total	64	73 % (47)	27 % (17)

Kilde: Kommunesurvey. n=64 kommunale censorringe. **Note:** Spørgsmålsformulering: "Her er en liste over landets kommuner. Vælg de kommuner, hvori der ligger skoler, der var med i jeres censorring(e) ved de mundtlige 9. klassesprøver 2018 (Dette gælder både folkeskoler, privat/-friskoler, efterskoler m.m.)"

30 af de 64 kommunale censorringe består af 11-20 prøveafholdende skoler, 10 kommunale censorringe dækker færre end 11 skoler og 14 kommunale censorringe består af 21-30 skoler. 10 kommunale censorringe består af flere end 30 skoler. Disse censorringe dækker enten landets største kommuner eller kommunale censorringe med deltagelse af flere kommuner.

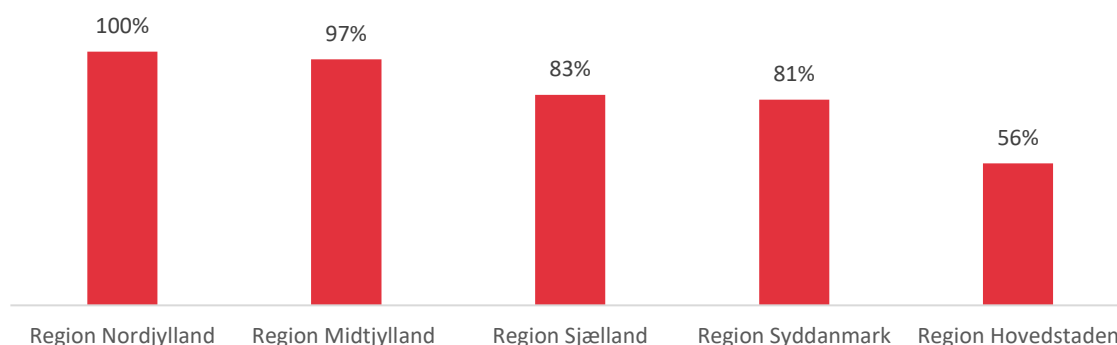
Figur 2: Censorringenes størrelse målt på antallet af deltagende skoler

Kilde: Kommunesurvey. n=64 kommunale censorringe. **Note:** Spørgsmålsformulering: "Her følger en liste over samtlige skoler i de udvalgte kommuner, som var prøveafholdende i 2018. Du præsenteres for en kommune ad gangen. Vælg de skoler, der var en del af jeres censorring(e) ved de mundtlige prøver i 9. klasse 2018."

Der er store regionale forskelle i forhold til hvor stor en andel af de frie grundskoler, der deltager i en kommunal censorring. Alle de frie grundskoler i Region Nordjylland deltager i en kommunal censorring, og i Region Midtjylland deltager langt de fleste (97 %). 56 % af de frie grundskoler i Region Hovedstaden deltager i en kommunal censorring, hvilket er den laveste andel blandt regionerne. På landsplan deltager 79 % af de frie grundskoler i kommunale censorringe.

Figur 3: Andelen af regionens frie grundskoler, der deltager i en kommunal censorring.

Kilde: Kommunesurvey. **Note:** Antal prøveafholdende frie grundskoler i regionerne: Region Nordjylland (37), Region Midtjylland (62), Region Sjælland (75), Region Syddanmark (102), Region Hovedstaden (111). **Note:** Spørgsmålsformulering: "Her følger en liste over samtlige skoler i de udvalgte kommuner, som var prøveafholdende i 2018. Du præsenteres for en kommune ad gangen. Vælg de skoler, der var en del af jeres censorring(e) ved de mundtlige prøver i 9. klasse 2018."

3. DE FRIE GRUNDSKOLERS ORGANISERING AF DEN MUNDTLIGE CENSUR

I dette kapitel beskrives de frie grundskolers organisering af den mundtlige censur ved prøverne i 2018. Kortlægningen bygger på besvarelserne fra 60 frie grundskoler, der i undersøgelsen svarer, at de *ikke* indgår i en kommunal censorring i alle fag¹. Opsummerende viser kortlægningen:

- På landsplan deltager 21 % af de frie grundskoler i en ikke-kommunal censorring.
- I kortlægningen identificeres en fri grundskole, som hverken deltager i en kommunal eller ikke-kommunal censorring.
- Der er identificeret 15 ikke-kommunale censorringe. De ikke-kommunale er gennemsnitligt mindre end de kommunale censorringe målt på antallet af skoler.
- 75 % af de ikke-kommunale censorringe har eksisteret i mere end 5 år.
- Samarbejdet mellem de frie grundskoler som deltager i en ikke-kommunal censorring sker typisk ved at ansvaret er fordelt ligeligt mellem repræsentanter fra de deltagende skoler eller ved at en skole er ansvarlig.
- 20 % af de frie grundskoler, som ikke er i en kommunal censorring, har været i dialog med kommunen om deltagelse.

Hvor mange frie grundskoler deltager i egne censorordninger, og hvordan er disse censorordninger organiseret?

På landsplan deltager 21 % af de frie grundskoler i en ikke-kommunal censorring. De 60 frie grundskoler, som organiserer censur udenom de kommunale censorringe i et eller flere fag, er

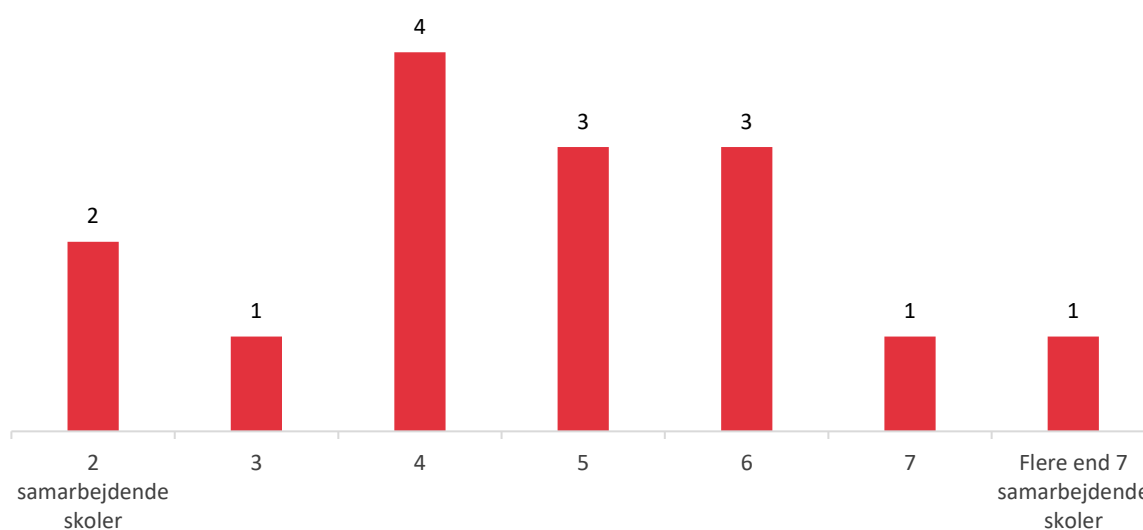
¹ Der er yderligere 60 skoler, der svarer, at de deltog i en kommunal censorring i alle fag. Disse skoler indgår i kortlægningen af kommunale censorringe, kapitel 2.

spurgt ind til hvordan de organiserede censuren ved de mundtlige prøver i 2018. For hvert prøfefag har de angivet, hvorvidt skolen dækkede faget ved at deltage i hhv. en kommunal censorordning, en ikke-kommunal censorordning med andre skoler eller anden form for organisering. Organiseringen ser ud på følgende måde:

- 45 skoler deltog i en ikke-kommunal censorring med deltagelse af andre frie grundskoler.
- 9 skoler deltog ligeledes i en ikke-kommunal censorring, men fik også beskikket censur i et fag.
- 4 skoler deltog i en ikke-kommunal censorring i nogle fag og i kommunal censorring i andre fag.
- 1 skole deltog i en kommunal censorring, men fik også beskikket censur i et fag.
- Endelig var der en skole som selv arrangerede censuren ved at kontakte skoleledere og lærere fra andre skoler. Kortlægningen identificerer altså en fri grundskole, som ikke deltager i en kommunal og/eller ikke-kommunal censorring.

I forbindelse med skolesurveyen er der identificeret 15 ikke-kommunale censorringe. De ikke-kommunale er gennemsnitligt mindre end de kommunale censorringe målt på antallet af samarbejdende skoler. 7 ikke-kommunale censorringe består af 2-4 skoler, 7 består af 5-7 skoler og 1 har mere end 7 deltagende skoler.

Figur 4: De ikke-kommunale censorringes størrelse målt på antallet af samarbejdende skoler.

Kilde: Survey blandt frie grundskoler. n=15 ikke-kommunale censorringe. **Note:** Spørgsmålsformulering: "Du har angivet, at I har brugt censorer fra andre skoler udenom den kommunale censorordning. Skriv venligst navne og kommune på de skoler, hvorfra I fik censorer udenom de kommunale censorordninger."

For at undersøge censorringenes kontinuitet, afdækkes længden på samarbejdet. Størstedelen (75 %) har deltaget i samarbejdet i censorringen i 5 år eller mere, 20 % har arbejdet sammen i 2-4 år og de resterende 5 % i kortere tid.

Samarbejdet mellem de frie grundskoler som deltager i en ikke-kommunal censorring sker typisk ved at ansvaret er fordelt ligeligt mellem repræsentanter fra de deltagende skoler eller ved at en skole er ansvarlig.

Hvorfor deltager nogle frie grundskoler ikke i kommunale censorringe?

De frie grundskoler, som ikke deltog i en kommunal censorring, er blevet spurgt om, hvorvidt der har været dialog med den kommunale censorring om mulig deltagelse ved de mundtlige 9. klasseprøver i 2018. 20 % har været i dialog med kommunen omkring mulig deltagelse, mens 80 % ikke har. Årsagen til at skolerne ikke deltog i en kommunal censorring beskrives i figuren nedenfor. 34 % angiver, at det er en praktisk fordel for skolen at organisere censorarbejdet selv.

Figur 5. Årsager til at frie grundskoler ikke deltog i den kommunale censorring.

Kilde: Skolesurvey, n=44 frie grundskoler, der ikke deltog i en kommunal censorring i nogen fag. **Note:** Spørgsmålsformulering: "Afhvilke(n) årsag(er) deltog skolen ikke i en kommunal censorordning? Flere svar muligt."

66 % svarer, at der er andre årsager til at de ikke deltager i den kommunale censorring. I de åbne besvarelser, angiver de frie grundskoler, at det skyldes, at mange frie grundskoler er tilfredse med deres nuværende ordninger, som har fungeret fint i flere år. En anden ofte nævnt årsag er økonomiske hensyn. En del af de frie grundskoler er forholdsvis små skoler med små klasser, hvorfor de vurderer, at de økonomiske vilkår ved deltagelse sammen med folkeskoleklasser er ufordelagtige pga. differencen i klassestørrelser:

"Vi har ofte meget små klasser som kun tager en formiddag til prøver. Hvis vi skal samarbejde med folkeskoler, skal vi stille censorer til 28 børns klasser, dvs. vi skal afgive 2 arbejdsdage og modtage en 1/2-1 dag." (leder, fri grundskole, åben besvarelse)

Derudover nævner skolelederne også andre begrundelser for ikke at deltage. Det kan fx være, at der ikke var plads i en kommunes censorring; kommunen ikke var interesseret, eller at de frie grundskoler ikke vidste, det var en mulighed at deltage i den kommunale censorring m.fl.

4. APPENDIKS

4.1 METODE

Der er gennemført en forundersøgelse, hvor der foretaget interview med friskoleforeningen, efterskoleforeningen og tre skoleledere/skolechefer om organisering af censur ved de mundtlige prøver. Interviewene i forundersøgelsen er anvendt i udarbejdelsen af spørgeskemaerne til kommuneundersøgelsen og undersøgelsen blandt de frie grundskoler.

Kommunesurvey

Skolecheferne i alle landets kommuner er blevet inviteret til at deltage i undersøgelsen. I invitationen er skolecheferne blevet opfordret til at henvise undersøgelsen til den person, der var ansvarlig for organisering af den kommunale censoring ved de mundtlige prøver i sommeren 2018.

I spørgeskemaet angives det hvilke prøveafholdende folkeskoler og frie grundskoler, der indgår i censoringen ved afholdelse af de mundtlige prøver i 9. klasse i sommeren 2018.

Resultaterne fra kommunesurveyen bygger på 64 besvarelser, der kortlægger 64 kommunale censorringe, som dækker 96 kommuner². Flere censorringe dækker således flere kommuner. Dermed dækker undersøgelsen 98 % af kommunerne. Undersøgelsen var rettet mod den person, som var ansvarlig for organisering af censoringen. Kommunerne blev instrueret i, at kun den ansvarlige person skulle besvare undersøgelsen – også i tilfælde hvor censorringen dækkede mere end en kommune.

Tabel 2: Svarprocenter for kommunesurvey

Antal kommuner, som har besvaret undersøgelsen	Antal censorringe	Antal kommuner afdækket af besvarelser
64	64	96 kommuner som er dækket af 64 censorringe

Survey blandt frie grundskoler

Surveyen blandt frie grundskoler omfatter de skoler, som (ifølge kommunerne i kommunesurveyen) ikke deltog i en kommunal censoring eller kun deltog i nogle fag. Formålet er således at afdække, hvordan disse frie grundskoler så organiserede censuren ved de mundtlige prøver i 2018. De frie grundskoler er udvalgt på baggrund af følgende kriterier:

1. Skolen var prøveafholdende for 9. klasse i sommeren 2018
2. Skolen er *ikke* angivet som fuldt deltagende i en kommunal censoring i den indledende kommunesurvey

² Århus Kommune har ikke besvaret undersøgelsen, men har i stedet leveret en liste over deltagende skoler i den kommunale censoring. Kommunen indgår således som den 96. kommune i del 3.1 og 3.2 om censorringenes omfang og karakter.

I alt er 177 frie grundskoler inviteret til undersøgelsens anden del, idet de ifølge kommunesurveyen enten ikke deltog i en kommunal censorring eller kun deltog i nogle fag. Ud af disse er der opnået 120 besvarelser. Invitationen er sket på mail efterfulgt af telefonisk påmindelse.

I invitationen til undersøgelsen er skolerne blevet oplyst om, at oplysninger om skolenavne er fortrolige, og at skolens svar alene deles med Undervisningsministeriet på et aggregeret niveau.

Tabellen nedenfor viser antallet af inviterede frie grundskoler og besvarelser opdelt på region. Svarprocenterne på 61 og 92 på tværs af regionerne. Det kan ikke konkluderes hvorvidt de interviewede skoler er repræsentative for de frie grundskoler, som ikke deltager i en kommunal censorring, da vi ikke kender fordelingen i populationen.

Tabel 3: Svarprocenter for survey blandt frie grundskoler.

Region	Antal frie grundskoler, som er inviteret til undersøgelsen	Besvarelser	Svarprocent
Region Hovedstaden	61	42	69 %
Region Midtjylland	44	27	61 %
Region Nordjylland	12	11	92 %
Region Sjælland	20	14	70 %
Region Syddanmark	40	26	65 %
Total	177	120	68 %

60 af de 120 frie grundskoler, som har besvaret undersøgelsen angiver, at de deltog i en kommunal censorring i alle fag ved de mundtlige 9. klasseprøver i 2018. Epinion har i analyserne af datamaterialet valgt at lægge disse besvarelser til grund. Dvs. at de frie grundskoler, som angiver at have deltaget i en kommunal censorring, behandles som sådan. Det vides ikke hvorfor kommunerne ikke har angivet, at disse skoler var med i den kommunale censorring.

4.2 OVERSIGT OVER KOMMUNALE CENSORRINGER

Tabel 4. Kortlægning af de kommunale censorringe ved de mundtlige prøver i 2018

Region	Censorring	Kommune
Region Hovedstaden	Censorring 1	Allerød Kommune
		Egedal Kommune
		Furesø Kommune
	Censorring 2	Ballerup Kommune
		Herlev Kommune
		Rødovre Kommune
	Censorring 3	Bornholms Regionskommune
	Censorring 4	Albertslund Kommune
		Brøndby Kommune

		Frederiksberg Kommune
		Gladsaxe Kommune
		Høje-Taastrup Kommune
		Ishøj Kommune
	Censorring 5	Fredensborg Kommune
		Helsingør Kommune
		Hørsholm Kommune
	Censorring 6	Frederikssund Kommune
	Censorring 7	Gentofte Kommune
		Lyngby-Taarbæk Kommune
		Rudersdal Kommune
	Censorring 8	Dragør Kommune
		Glostrup Kommune
		Hvidovre Kommune
	Tårnby Kommune	
	Vallensbæk Kommune	
Censorring 9	Halsnæs Kommune	
Censorring 10	Hillerød Kommune	
Censorring 11	Københavns Kommune	
Ukendt	Gribskov Kommune	
Region Midtjylland	Censorring 12	Favrskov Kommune
		Norddjurs Kommune
		Randers Kommune
		Syddjurs Kommune
	Censorring 13	Hedensted Kommune
	Censorring 14	Herning Kommune
		Ikast-Brande Kommune
	Censorring 15	Horsens Kommune
	Censorring 16	Holstebro Kommune
		Lemvig Kommune
		Struer Kommune
	Censorring 17	Aarhus Kommune
	Censorring 18	Odder Kommune
		Samsø Kommune
		Skanderborg Kommune
	Censorring 19	Ringkøbing-Skjern Kommune
Censorring 20	Silkeborg Kommune	
Censorring 21	Skive Kommune	
Censorring 22	Viborg Kommune	
Region Nordjylland	Censorring 23	Brønderslev Kommune
	Censorring 24	Aalborg Kommune
	Censorring 25	Hjørring Kommune
	Censorring 26	Jammerbugt Kommune
	Censorring 27	Frederikshavn Kommune

		Læsø Kommune
	Censorring 28	Mariagerfjord Kommune
	Censorring 29	Rebild Kommune
	Censorring 30	Morsø Kommune
		Thisted Kommune
	Censorring 31	Vesthimmerlands Kommune
Region Sjælland	Censorring 32	Faxe Kommune
	Censorring 33	Greve Kommune
		Solrød Kommune
	Censorring 34	Guldborgsund Kommune
	Censorring 35	Holbæk Kommune
	Censorring 36	Kalundborg Kommune
	Censorring 37	Køge Kommune
		Stevns Kommune
	Censorring 38	Lejre Kommune
	Censorring 39	Lolland Kommune
	Censorring 40	Næstved Kommune
	Censorring 41	Odsherred Kommune
	Censorring 42	Roskilde Kommune
	Censorring 43	Slagelse Kommune
	Censorring 44	Ringsted Kommune
		Sorø Kommune
Censorring 45	Vordingborg Kommune	
Region Syddanmark	Censorring 46	Assens Kommune
	Censorring 47	Billund Kommune
	Censorring 48	Esbjerg Kommune
		Fanø Kommune
	Censorring 49	Fredericia Kommune
	Censorring 50	Faaborg-Midtfyn Kommune
	Censorring 51	Haderslev Kommune
	Censorring 52	Kerteminde Kommune
		Nyborg Kommune
	Censorring 53	Kolding Kommune
	Censorring 54	Middelfart Kommune
	Censorring 55	Nordfyns Kommune
	Censorring 56	Odense Kommune
	Censorring 57	Svendborg Kommune
	Censorring 58	Sønderborg Kommune
	Censorring 59	Tønder Kommune
	Censorring 60	Varde Kommune
	Censorring 61	Vejen Kommune
Censorring 62	Vejle Kommune	
Censorring 63	Ærø Kommune	
Censorring 64	Aabenraa Kommune	

	Ukendt	Langeland Kommune
--	--------	-------------------

4.3 TABELLER

Se tabelrapporter undersøgelsen blandt kommuner og frie grundskoler.

OM OS

Vi er et af Skandinaviens største konsulent- og analysefirmaer med kontorer i Danmark, Grønland, Norge, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Vietnam og Østrig.

Vi er en mangfoldig arbejdsplads med internationalt perspektiv og samarbejdspartnere i hele verden og beskæftiger mere end 150 fastansatte medarbejdere og 500 interviewere.

Vi leverer skræddersyede undersøgelser, der sikrer et solidt grundlag for optimale beslutninger. Vores mål er altid at præsentere analyseresultater og yde rådgivning af højeste kvalitet.